

Bostenhede – et husmandsbrug i Skyum

af Ejgild Sørensen

Om et husmandsbrug i Skyum med en lidt usædvanlig forhistorie.

Jorderne i Skyum sogn er næsten overalt meget frugtbare, blandt de bedste i Thy. I sognets yderkanter findes dog pletter med mindre lødige jord. I sognets nordøstre hjørne finder vi de velkendte Skyum Bjerger, og i det sydvestre hjørne ligger Guderup Kær. Før udskiftningen af sognets jorder i år 1800 lå disse yderområder – ligesom en del af strandengene langs fjorden – hen som fælled. Det er nok mindre kendt, at der også i sognets nordvestre hjørne har ligget et mindre stykke hede, der ligeledes var fælledjord.

Kommer man i dag kørende ad Skyumbjergervej og drejer mod nord ad Trædholmvej og kigger ud over markerne mod vest, adskiller disse marker sig ikke synligt fra det øvrige agerland. Efter nogle hundrede meter passerer man en lille, uanselig bæk. Bækken hedder Trædholm Bæk og danner grænsen mod Haring sogn. Lige inden man kommer til bækken, ser man mod vest, et stykke fra vejen, et ensomt beliggende stuehus, omgivet af høje træer.

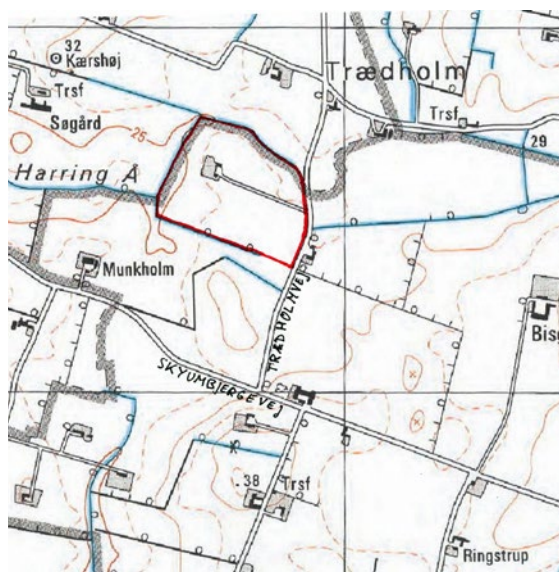
Her er jeg født i 1955, og her tilbragte jeg min barndom på en mindre landbrugsejendom, som blev kaldt Bostenhede. Det var en ejendom på ca. 12 hektar, mod nord og vest afgrænset af Trædholm Bæk, mod øst af vejen, som ikke hed noget dengang, men senere blev navngivet Trædholmvej. Mod syd var ejendommen afgrænset af et lavt dige.

Min far Johannes Sørensen (1913-1991) var også født her, han havde overtaget ejendommen i 1943 efter min farfar Jens Peter Sørensen (1879-1959), som havde grundlagt ejendommen ved at opkøbe en række mindre jordlodder fra 1908 og nogle år frem. Jeg vil her berette om dette husmandsbrugs historie.

Jeg husker, at min far omtalte de mange matrikelnumre, som ejendommen omfattede. Da jeg fandt frem til skødet, som min farfar udstedte til min far,

viste det sig, at der var ikke mindre end 11 matrikelnumre (2c, 8c, 8e, 10c, 33b, 44b, 51b, 53b, 59b, 60c, 61b). På de gamle matrikelkort kan man se de 11 langstrakte, smalle parceller. Kunne der være tale om tidligere hedejord eller fælledjord, som var blevet udstykket, og kunne det være en del af forklaringen på navnet Bostenhede?

På det ældste matrikelkort (det såkaldte Original 1 kort), som er tegnet på grundlag af udskiftningskortet, er der skrevet navne på de enkelte parceller. Det kan være lidt svært at tyde, men ser man nøjere efter, kan man læse følgende navne, fra nord til syd:

Ejendommen Bostenhede indtegnet på 4-cm kort. Den grå skravering viser sognegrænserne mellem Skyum sogn (sydøst), Hordum sogn (sydvest), Haring sogn (nordvest) og Stagstrup sogn (nordøst). Kortforsyningen.

Udsnit af udskiftningskortet / det ældste matrikelkort over Skyum. Udsnittet viser det nordvestlige hjørne af sognet. Vejen til højre er den nuværende Trædholmvej. Den øst-vestgående vej øverst er en nu forsvunden markvej. Den sorte skrift er den oprindelige, der stammer fra udskiftningen. Med rødt blæk er tilføjet de nye matrikelnumre. Matrikelarkivet.

- No. 44 Mads Fredriksen
- No. 33 Steffen Sørensen
- No. 61 Lars Møller
- No. 35 Peder Bojer
- No. 36 Søren Guldsmed
- No. 37 Mette Smed
- No. 38 Skolen
- No. 40 Niels Michelsen
- No. 9 Christen Andersen Byggeplads
- No. 10 Selvej. Thomas Michelsen
- No. 12 Selvej. Peder Krabbe.

Efter nogen søgen fandt jeg på Landsarkivet i Viborg frem til en »Plan til Heden og Fælledets Deeling« (Thisted Amts Landvæsenskommission. Udskiftningsakter for Hassing Herred 1789-1800. Læg: Skyum Sogns Udskiftning). Her står der – i uddrag:

- [...]
- No 9 – Christen Andersens Byggeplads udlægges Fælledd til $\frac{1}{2}$ Td hkorn nord paa i Heden norden for Jens Hummelhøis Mark. [...]
- No 10 – Thomas Mikkelsen tildeles sin Fælleddel omtrent midtover Heden norden for Jens Hummelhøis Mark imellem sidstnævnte Fælleddlod til Christen Andersens Byggeplads paa nordre Side og Peder Krabes Fælleddlod paa søndre Side. –
- [...]
- No 12 – Peder Krabe tildeles sin Fælleddel i Heden norden for Jens Hummelhøis Mark imellem Søren Tølbølls Fælleddlod paa søndre og Thomas Mikkelsens paa nordre Side. –
- [...]
- No 33 – Steffen Sørensen og No 34 Mads Fridriksen tildeles deres Fælleddloder nordvest i Heden nor-

den for Jens Humelhøis Mark næst sønden Bækken, hvor Steffen Sørensen tager for østen og Mads Fridriksen for vesten. –

No 35 – Peder Bojer tildeles sin Fælledlod vesten for den nordre Deel af Præstegaardens Korsholm, imellem Møllerens Fælledlod paa nordre og Søren Guldsmeds paa søndre Side. –

No 36 – Søren Guldsmed tildeles sin Fælledlod næst sønden sidstn. –

No 37 – det Huus Mette Smed beboer, dersom dette Huus skal tildeles nogen Fælleddeel da udlægges samme næst sønden for Søren Guldsmeds Fælledlod. –

No 38 – Skolen udlægges dens Fælleddeel næst sønden sidstn. eller næst sønden for Søren Guldsmeds Fælledlod. –

[...]

No 40 – Niels Mikkelsen tildeles sin Fælleddeel næst sønden for Skolens Fælledlod. –

[...]

No 61 – Lars Christensen Møller tildeles sin Fælledlod vesten for den nordre Deel af Korsholm næst norden for Peder Bojers Fælledlod. –

Det skal bemærkes, at numrene i delingsplanen henviser til udskiftningen og ikke må forveksles med de senere matrikelnumre, som først blev fastsat med den nye matrikel, der trådte i kraft 1844.

Sammenholder man denne plan med det ældste matrikelkort (udskiftningskortet), ser man, at der er nøje overensstemmelse mellem navnene. Der kan således ikke herske tvivl om, at området før udskiftningen har henligget som fælled til fælles benyttelse for sognets beboere.

Før udskiftningen år 1800 lå alle sognets gårde og huse (med en enkelt undtagelse – gården Dybdahl) samlet i én landsby, som var af anseelig størrelse, 32 gårde og 26 huse. Gårdene lå dog ikke i en tæt klynge, men temmelig spredt i en langstrakt rundkreds med kirken i den vestlige udkant. Som følge af denne struktur var det ved udskiftningen kun nødvendigt at flytte nogle få af gårdbygningerne ud på marken. De fleste af gårdene kunne blive liggende, hvor de lå.

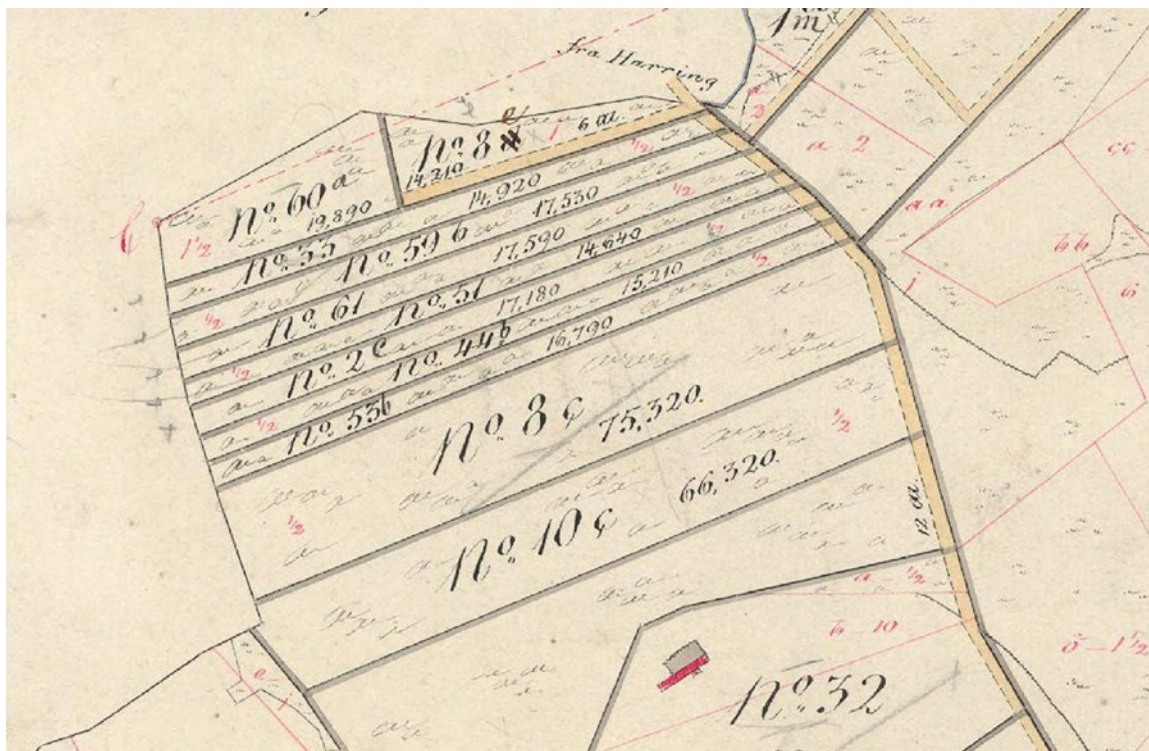
Ved udskiftningen blev sognets fælledjorder fordelt blandt sognets gårdmænd og husmænd. Nogle fik tildelt en lod i Skyum Bjerger, andre fik en lod på strandengene, og som det fremgår af ovennævnte delingsplan, fik 9 huse og 2 gårde tildelt en lod i sognets nordvestre hjørne, »i Heden norden for Jens Hummelhøis Mark«.

Men før udskiftningen henlå området altså som en formentlig lyngbevokset fælled. På Videnskaberens Selskabs kort (opmålt 1795) kan man også se, at området er angivet som hede. Hvordan har området været udnyttet? Det har jeg ikke fundet oplysninger om – jeg formoder, at man har slået lyng til koste og børster, og formentlig har man også kunnet anvende området til græsning for nogle får.

Ved udskiftningen år 1800 blev området altså opdelt i 11 små lodder – faktisk 12, for syd for de omtalte lodder fik gårdmand Søren Tølbøll i Skyumgård tildelt en fælledlod; men da denne ikke blev opkøbt af min farfar, har den ikke indgået i mine undersøgelser. I det følgende århundrede skifter disse lodder ejere mange gange, og de bliver efterhånden alle udstykket fra deres hovedlod og får eget matrikelnummer.

Hvordan lodderne blev udnyttet efter udskiftningen, giver kilderne stort set ingen oplysninger om. *Sogneprotokollen* giver dog nogle fingerpeg, der viser, at området i de første årtier stadig lå hen som hede. Som forberedelse til den nye matrikel, der trådte i kraft i 1844, blev alle landejendomme opmålt og jordens bonitet takseret på en skala fra 0-24, hvor 24 betegnede den allerbedste jord. Alle disse oplysninger blev skrevet ind i en protokol for hvert sogn. Sogneprotokollen giver – for hver enkelt ejendom – oplysninger om ejer og bruger, størrelse og taksering, det nye matrikelnummer, hartkornsværdien samt en kortfattet beskrivelse af ejendommen. Hver enkelt mark blev opmålt og takseret særskilt, og på grundlag heraf blev hartkornet beregnet. Sogneprotokollernes detaljerede oplysninger blev senere opsummeret herredsvise i de såkaldte hartkornsekstrakter, hvor ejer-oplysningerne også blev ajourført.

Som noget nyt i forhold til de ældre matrikler blev der også udarbejdet matrikelkort, som kunne vise

Det næste matrikelkort, gældende fra 1860-1908, er lidt mere overskueligt. Arealet af de enkelte lodder er angivet i kvadratalen. Matrikelarkivet.

ejendommenes udstrækning og grænser. Nogle steder blev der opmålt og tegnet nye kort, men mange steder genbrugte man udskiftningskortet, og det var også tilfældet i Skyum. Det var næppe befordrende for overskueligheden dengang, men i dag kan vi glæde os over, at mange detaljer omkring udskiftningen således er bevaret på det ældste matrikelkort. De gamle matrikelkort og sogneprotokollerne er inden for de seneste år blevet digitaliseret og gjort tilgængelige online.

Sogneprotokollen for Skyum sogn er ikke dateret, men ifølge oplysninger fra matrikelarkivet er de jyske sogneprotokoller udarbejdet mellem 1811 og 1822. De oplysninger, jeg har fundet om ejerne, tyder på, at Skyum-protokollen er skrevet omkring 1820. I protokollen er det muligt, bl.a. ved hjælp af arealanviselserne, at finde de 11 Bostenhede-lodder. De er alle omtalt som »hedelodder«. Bortset fra de to nordligste har alle lodderne fået takseringen $\frac{1}{2}$ (ud af 24),

altså omtrent den lavest mulige taxering. De to nordligste lodder er taxeret til henholdsvis $\frac{1}{2}$ og 1. De er lavtliggende ned mod bækken og har måske budt på lidt bedre muligheder for græsning eller høslæt.

Den meget lave taxering må betyde, at området stadig på dette tidspunkt, har henligget som hede. Hvornår heden er blevet opdyrket og forvandlet til produktiv landbrugsjord, er det ikke lykkedes mig at finde oplysninger om. Jeg har ingen beretninger om, at min farfar selv skulle have brækket hede op, så det må være sket i løbet af 1800-årene.

Hvordan gik det med de 11 små jordlodder efter udskiftningen? Jeg besluttede mig for at undersøge dem én for én. Før jeg gik i gang, forekom det mig at være en overkommelig opgave – det er trods alt et begrænset antal – men det skulle vise sig at være et meget stort puslespil. Ved hjælp af realregistre, skøde- og panteprotokoller, kirkebøger, folketællinger m.v. lykkedes det mig efterhånden at få et rime-

ligt overblik, selv om jeg stadig har nogle løse ender. Et stort, men også meget givende arbejde, hvor jeg efterhånden mødte et bredt udsnit af Skyum sogns befolkning – husmænd, håndværkere, gårdmænd – i det 19. århundrede.

De fleste af lodderne skiftede ejere rigtig mange gange, og det vil nok føre for vidt at gennemgå alle disse ejerskifter i detaljer, men jeg vil i det følgende give en kort oversigt over de enkelte lodders historie.

MATR. NR. 60C

Denne lod, beliggende i det nordvestlige hjørne, tildeles ved udskiftningen *Mads Frederiksen*. Han var fæstehusmand under Irup, men derudover har jeg kun sparsomme oplysninger om ham. Der optræder en Mads Frederiksen i folketællingen 1787 og igen i 1801, men aldersangivelserne stemmer ikke overens. I 1787 skulle han være 31 år, i 1801 54 år. Hverken hans fødsel eller død har jeg kunnet finde.

Hovedgården Irup var på denne tid ejet af brødrene Anders og Søren Sørensen. Efter udskiftningen begyndte de at frasælge al den jord, som var bortfæstet. Mads Frederiksen fik skøde på sit hus og hede-lodden i 1807. Han solgte i 1819 til murer *Mads Hassysse*. Herefter var der en lang række skiftende ejere. Den sidste ejer før min farfar købte hede-lodden var gårdmand *Christen Ringgaard*, der ejede gården Laulund. Han fik skøde på huset og hede-lodden i 1885. Christen Ringgaard var født 1854 i Skyum, søn af gårdmand Jens Jensen Ringgaard og hustru Kirstine Christensdatter. Christen Ringgaard havde i 1883 overtaget gården Laulund, matr. nr. 5a, efter sin mor, der var blevet enke nogle år tidligere. Han drev gården Laulund indtil 1912, hvor han solgte til en svigersøn, Peder Chr. Christensen. Christen Ringgaard var i 1864 blevet gift med Johanne Jensen Uhrbrand. Han døde 1922 i Koldby og blev begravet på Skyum kirkegård, hvor hans gravsten stadig kan ses. Christen Ringgaard ejede tillige matr. nr. 61b og solgte de to lodder i 1908 til min farfar, *Jens Peter Sørensen*. Det var først på dette tidspunkt, Bostenhede-lodden blev udstykket og fik eget matrikelnummer. Ved Christen Ringgaards køb 1885 var en del af hus-lodden blevet udstykket og frasolgt som matr. nr.

60b; derfor fik hede-lodden i 1908 matr. nr. 60c.

MATR. NR. 8E

Denne lod ligger øst for den foregående. Ved udskiftningen blev lodden tildelt husmand *Steffen Sørensen*. Han var født 1729 i Skyum og var 1763 blevet gift med Gertrud Nielsdatter. Han kan genfindes i folketællingerne 1787 og 1801, men hans død har jeg ikke fundet. Lodden blev købt af gårdmand *Thomas Michelsen* i 1803. Skødet har jeg imidlertid (endnu) ikke fundet i skødeprotokollen, så sælgerens navn kender jeg ikke. Thomas Michelsen ejede gården, som senere fik matr. nr. 8. Ifølge sogneprotokollen omfattede gården en hovedlod vest for byen, en mindre udlod i byens nordlige del samt to hede-lodder (8c og 8e). Herefter hørte hus-lodden og hede-lodden under gården, indtil de blev udstykket i 1836 og solgt til husmand *Jens Christensen Find*. Hede-lodden blev udstykket som 8e i 1860. *Jens Christian Nielsen*, der kort forinden havde købt 59b (se nedenfor), købte 8e i 1873. Han solgte i 1908 til min farfar.

MATR. NR. 33B

Denne lod bliver ved udskiftningen tildelt *Lars Møller*, fæster af Skyum Mølle, som lå lidt syd for Bostenhede. Lodden hørte sammen med Skyum Mølle, matr. nr. 33, lige indtil min farfar købte lodden i 1914.

Vindmøllen Skyum Mølle (eller Skyum Nørre Mølle) var ifølge Chr. V's matrikel (udarbejdet 1682/83) en selvejer-mølle, men ved udskiftningen hørte den til Irup. Møllen er for længst væk, men gården ligger der endnu på adressen Tinggårdsvej 9.

Lars Christensen Møller var født ca. 1763. Ved folketællingen 1787 boede han hos forældrene, Christen Laursen, 50 år, møller, og Kirsten Clausdatter. Lars Møller var gift to gange, første gang med Kirstina Jensdatter, som døde i 1795, kun 30 år gammel, anden gang med Mette Christensdatter. Lars Møller overlod fæstet af møllen til Jens Christensen fra Vigsø ved en kontrakt, tinglæst 16.10.1800. Det er uvist, hvor længe Jens Christensen var fæster.

Laurits Kjeldgaard fik vistnok skøde på møllen i 1806; dette skøde har jeg ikke fundet i protokollen, men i 1815 solgte han til *Lars Vilhelm Yde* (som se-

ner blev kromand i Vilsund). Herefter skiftede møllen ejer adskillige gange. 33b hørte sammen med møllen, matr. nr. 33, indtil Jens Dybdahl (født 1870 i Skyum, død 1949 i Skyum) udstykkede og solgte til min farfar i 1914. Jens Dybdahl havde købt møllen i 1909. Han havde ejendommen indtil 1924, hvor han solgte til Jens Thinggaard Christensen, men i 1914 blev Bostenhede-lodden udstykket som 33b og solgt til min farfar. Jens Thinggaard ejede gården i mange år, og efterhånden blev gården kendt som Tinggård, og navnet Skyum Mølle gik i glemmebogen. Jeg husker udmærket gården, som jeg passede på vej til skole, og jeg anede ikke noget om, at den havde heddet andet end Tinggård, før jeg begyndte på mine historiske undersøgelser.

MATR. NR. 59B

Denne lod blev ved udskiftningen tildelt et hus, der lå nordligt i byen, beboet af *Peder Bojer*, som var fæstehusmand under Irup. Han var født ca. 1733 og gift med *Zidse Madsdatter*, der døde marts 1809. Han døde selv et halvt år senere og blev begravet på Skyum kirkegård (»*Peder Jensen Bojer af Schyum 76 Aar gl. – faldt om paa Marken og døde*«). Det er usikkert, om *Peder Bojer* ved sin død fortsat var fæster eller var blevet ejer af huset.

Niels Jensen Korsgaard køber huset i 1811, men hans skøde har jeg ikke fundet i skødeprotokollen. Han sælger i 1816 til *Jens Christensen Odbye*, og herefter er der en lang række skiftende ejere. Hedelodden bliver udstykket i 1855, men først frasolgt i 1858, hvor husmand *Christen Larsen* får skøde på 59b. Han sælger i 1864 til en svigersøn, *Jens Christian Laursen*. Denne solgte i 1873 til *Jens Christian Nielsen*, der kom fra Østerild. *Jens Christian Nielsen* var født 1836 i Kløv, Hunstrup sogn. Han blev gift i 1866 med *Christiane Nielsen*, der var født 1836 i Skovsted, Hillerslev sogn. Kort tid efter købte *Jens Christian Nielsen* matr. nr. 8e (se ovenfor) og i 1906 købte han 2c (se nedenfor). Da *Jens Christian* og *Christiane* flyttede til Bostenhede, havde de tre sønner. I de følgende år blev to børn født på Bostenhede, *Martin Andreas Jensen* 1874 og *Marie Jensen* 1879. Ægteparret blev boende på Bostenhede

indtil de solgte 59b, 8e og 2c til min farfar *Jens Peter Sørensen* i 1908. Herefter flyttede parret vistnok til Thisted, men her taber jeg sporet af dem.

MATR. NR. 61B

Denne lod bliver ved udskiftningen tildelt et hus, beboet af *Søren Guldsmed*, fæstehusmand under Irup. *Søren Andersen Guldsmed* var født ca. 1765 og døde 1823 i Skyum. Efter udskiftningen solgte Irups ejere, brødrene *Anders* og *Søren Sørensen*, huset og tilhørende hedelod til *Søren Guldsmed* ved kontrakt af 29.11.1800, tinglæst 17.06.1802. Købesummen var 175 rigsdaler.

Søren Guldsmed solgte hus og hedelod i 1818 til *Jacob Christensen Hove*, som 2 år efter videresolgte til *Niels Nielsen Søe* (født 1789 i Hassing). Han ejede hus og hedelod indtil sin død i 1859. Året efter solgte hans enke, *Sophie Jensdatter Uhrbrand*, til gårdmanden i Laulund, *Jens Jensen Ringgaard*. Hans enke, *Kirstine Christensdatter* skøder i 1883 gården samt huset, matr. nr. 61, til sønnen *Christen Ringgaard*. Han sælger Bostenhede-lodden 61b til min farfar i 1908. Det ser ud til, at det først er ved denne lejlighed, at 61b bliver udstykket.

MATR. NR. 51B

Det har været svært at få hold på denne jordlods historie, og der er stadig nogle løse ender.

I planen for hedens deling står der: »*det Huus Mette Smed beboer, dersom dette Huus skal tildeles nogen Fælleddeel da udlægges samme næst sønden for Søren Guldsmeds Fælledlod.*«

Af udskiftningskortet fremgår det, at huset faktisk fik tildelt den nævnte hedelod. *Mette Smed* må være den *Mette Kirstine Jensdatter Smed*, der blev begravet 1803 på Skyum kirkegård. Hun var ugift væverske og døde 41 år gammel efter tre års sygdom.

Formuleringen tyder på, at huset har haft en særlig status. *Mette Smed* har ikke været ejer af huset. Måske har det tilhørt eller været til rådighed for fattigvæsenet. I realregistret for Skyum findes en notits med en erklæring af sognefoged *P. Hammer* om, at nogle ejendomme, herunder matr. nr. 51, tilhører fattigvæsenet. Erklæringen er dog først ud-

Et eksempel fra skødeprotokollerne. Jens Christensen skøder et umatrikuleret hedeskifte »beliggende i den saakaldte Bostenhede« til Hr. Lars Yde i Skyummølle. Navnet Bostenhede er markeret i sjette linje. Hassing-Refs herredsfoged: Skøde- og panteprotokol nr. 10, s. 524. Rigsarkivet, Viborg.

stedt mange år senere, i 1892.

Men af skøde- og panteprotokollerne fremgår det, at huset og den tilhørende hedelod igennem mange år var i privat eje og blev købt og solgt adskillige gange.

Mette Smeds bror, Gregers Jensen Smed, sælger huset (eller en del af det) og hedelodden til Dorthe Jensdatter ved skøde dateret 07.10.1804. Dette skøde blev dog aldrig tinglæst og findes derfor ikke i skødeprotokollen, men det blev fremlagt ved skiftet efter Dorthe Jensdatter, som døde 1807. Skifteretten tog skødet ad acta og skødets ordlyd er indført i skifteprotokollen. I skødet findes følgende formulering: »et Huus-Ende med Kaalhauge og ald dens Herlighed, som høre hele Huusen til beliggende i Skyum Bye Østen Bæken og med dette tillige bør hermed sælges, [...]«. Måske har Gregers Jensen Smed kun ejet den ene halvdel af huset, hvor hans søster så har boet? Efter Dorthe Jensdatters død blev ejendommen her-

efter solgt på en auktion 14.04.1807. Køberen var den afdødes søn Jens Christensen (født 1781 i Vestervig, død 1844 i Skyum). Auktionsskødet blev tinglæst 02.06.1812 og kan således findes i skødeprotokollen. Jens Christensen solgte i 1819 hedelodden til møller Lars Vilhelm Yde i Skyum Mølle. I skødet, som først blev tinglæst i 1827, er hedelodden beskrevet således: »[...] et mig efter Auctionsskjøde under 2^{den} Juni 1812 tilhørende umatriculerede Hedeskifte omtrent af 1 Td Lands Størrelse og er beliggende i den saakaldte Bostenhede blandt de øvrige Huuslodder i Skyum.« Dette er det ældste belæg for stednavnet Bostenhede, jeg har fundet. At hedeskiftet er umatrikuleret skal forstås sådan, at der ikke er beregnet hartkorn og følgelig ikke skulle betales skatter og afgifter af jorden.

Lars Vilhelm Yde solgte hedelodden videre til en ugift pige, Mette Lene Christensdatter, i 1837. I dette

skøde optræder stednavnet Bostenhede igen: »[...] een mig tilhørende og af Jens Christensen i Schyum under 18 Marts 1819 tilskjødet umatriculeret Hedeskifte af omtrent 1 Tønde Lands Størrelse, beliggende i den saakaldte Bostenhede i Schyum Sogn.«

Mette Lene Christensdatter blev i 1840 gift med husmand *Hans Christensen*, som i 1845 solgte hede-lodden til husmand *Niels Christian Clausen*, der samtidig lejede en anden Bostenhede-lod, nr. 60c. Allerede året efter solgte han lodden samt lejeretten til 60c videre til *Christen Larsen* ved skøde dateret 16.06.1846. I mellemtiden nåede han åbenbart at opføre et hus, for i dette skøde findes følgende formulering: »[...] det mig efter Skjøde af 28de November 1845 tilhørende umatriculerede Hedeskifte beliggende i Skyum Sogn og Bye, med derpaa af mig opførte Huus, [...]«.

Christen Larsen er tidligere omtalt, idet han købte 59b i 1858, og herefter forblev 51b sammen med 59b og lejeretten til 60c. Som tidligere omtalt solgte Christen Larsen i 1864 sine besiddelser til sin svigersøn *Jens Christian Laursen*, som 1873 solgte videre til *Jens Christian Nielsen*, der ejede lodderne, indtil han solgte til min farfar i 1908.

Jeg har ikke fundet oplysninger om, at *Jens Christian Nielsen* skulle have solgt 51b til kommunen, men ikke desto mindre er det Skyum-Hørdum sogneråd, der i 1908 udsteder skøde på 51b til min farfar. I skødet står der: »Sælgeren savner tinglæst Adkomst.« Skødet er vedhæftet en skrivelse fra amtsrådet, formuleret i det smukkeste tænkelige kancellisprog:

Thisted Amtsraad
Thisted d. 9^e Maj 1908

I Skrivelse af 22^e Marts d. A. har Sogneraadet, ved at oplyse, at der af den Kommune uden tinglæst Adkomst tilhørende Ejendom Matr. No. 51 af Skyum By og Sogn – skyldsats for Hartkorn 1 Alb. – for mange Aar siden er afhændet en Parcel, uden at Amtsraadets Tilladelse da blev indhentet – for hvilken Parcel der, efter hvad der forlyder, blev betalt 200 Kr. – anholdt om, at Amtsraadet for at den nuværende

Besidder af denne Parcel kan faa Udstykning og Adkomst saavidt muligt berigtiget maa meddele Approbation paa den saaledes stedfundne Afhændelse af Parcellen, der udgør ca: 1300 [kv.]Alen, tidligere Hedejord.

Saaledes foranlediget undlader man ikke tjenstlig at meddele til behagelig Efterretning, at den begærte Approbation meddeles paa Vilkaar, at den nuværende Besidder selv afholder Omkostningerne, Berigtigelsen af Udstykningen og Adkomsten.

F. Simony

Til
Skyum-Hørdum Sogneraad.

Jeg tror, at skødet er udstedt »for at bringe orden i sagerne«, uden at der har fundet en reel handel sted mellem kommunen og min farfar – nærmere kan vi nok ikke komme det.

MATR. NR. 2C

Denne lod blev ved udskiftningen tildelt *skolen* og har – efter al sandsynlighed – tilhørt skolen hele tiden, indtil sognerådet i 1906 besluttede at afhænde Søndre Skole med tilhørende jorder og anvende midlerne til at opføre en ny skolebygning. Bostenhede-lodden blev udstykket, fik matr. nr. 2c og blev solgt til *Jens Christian Nielsen*. I det skøde, som sognerådet udstedte, er der en henvisning til et skøde, udstedt af *Peder Nielsen Østergaard* af Hørdum, dateret 16.06.1833 og tinglæst 08.01.1835 – men dette skøde omhandler ikke Bostenhede-lodden, men en anden parcel beliggende ved skolen.

Jens Christian Nielsen ejede i forvejen 8e, 59b og 51b og havde lejeretten til 60c. Han solgte i 1908 sine besiddelser til min farfar.

MATR. NR. 44B

Denne lod blev ved udskiftningen tildelt *Niels Michelsen*. Han må have været fæstehusmand, for sognepræst *Christen Høyer* udsteder skøde til ham i 1805 på hus og tilhørende hedeskifte. Christen Hansen Høyer var præstesøn, født 1726 i Thise sogn, Salting. Han var sognepræst i Skyum-Hørdum i næsten et halvt århundrede, fra 1756 til 1805, og døde 1806

i Skyum. Huset var beliggende sydøst for kirken. Hvorvidt huset tilhørte præsteembedet eller præsten personligt er uklart.

Niels Michelsen var husmand og tømrer, født ca. 1753. Han var gift to gange, men fik ingen børn. Han lod i 1837 sin ejendom sælge ved en offentlig auktion; det var nok på grund af alderdom og svagelighed, for han døde kort efter og havde, så vidt det kan ses, ingen arvinger.

Køberen var gårdmand *Christen Nielsen Kirk*, som fik auktionsskøde udstedt af herredsfogeden. Christen (også kaldet Christen Nielsen Hammer) ejede gården »Kirkegaard« som lå lige syd for kirken. Han solgte 44b (og 53b, som han havde købt 1867) i 1868 til *Johan Christian Damsgaard*, daglejer, født 1832 i Hassing. Damsgaard solgte de 2 lodder til *Hans Laustsen* i 1875. Hans Laustsen var født i 1813 i Hvidbjerg vesten Å sogn. Han var gift 2 gange. I 1856 giftede han sig med enken Maren Pedersdatter Hedegaard på Munkholm, en mindre gård, som lå sydvest for Bostenhede. Maren døde i 1873, og i 1875 solgte Hans Laustsen gården og købte i stedet de 2 Bostenhede-lodder, hvorefter han ægtede *Ane Marie Andersdatter*. Hans Laustsen døde 1902, og i 1904 solgte enken Ane Marie ejendommen til *Peder Christian Christensen*, bosiddende i Haring.

Peder Christian Christensen var født 1858 i Stagstrup og havde en mindre ejendom i Haring. Ved folketællingen i 1911 er hans erhverv angivet som fragtkusk og landbruger. Han solgte i 1913 de 2 Bostenhede-lodder til min farfar. Peder Christian Christensen døde 1918 i Haring.

MATR. NR. 53B

Ifølge delingsplanen – og det ældste matrikelkort – blev denne lod tildelt »Christen Andersens Byggeplads». På matrikelkortet er tilføjet: »Irup Gods«. Det er lidt uklart, hvad der menes med »byggeplads«, men det skal formentlig forstås sådan, at Christen Andersen var fæster under Irup og var bestemt til at flytte ud på marken.

Det ser dog ud til, at Christen Andersens jorder hurtigt efter udskiftningen blev opdelt i flere parceller. Huset i byen og Bostenhede-lodden blev af

Irups ejere, brødrene Sørensen, solgt til *Johan Nicolaj Bruunsgaard* ved skøde dateret 13.06.1802, tinglæst 17.06.1802. Bruunsgaard solgte i 1808 til *Niels Bolesen* (født 1766 i Hørdum), som solgte i 1831 til *Peder Nielsen*. Skødet er dateret tre dage før Bolesen døde. Købssummen var 100 rigsdaler – Peder Nielsen solgte straks videre til *Niels Blaabjerg* for den tredobbelte pris. Om det er Bolesen, der har solgt for billigt, eller Blaabjerg, der har købt for dyrt, er svært at vurdere. Niels Blaabjerg (født 1776 i Tæbring, Mors, død 1864 i Skyum) ejede huset og hededloden i mange år; i 1855 solgte han til en svigersøn, *Jens Jensen (Blaabjerg)*, og der blev oprettet aftægtskontrakt. Jens Jensen solgte i 1867 til gårdmand *Christen Nielsen Kirk*, som nogle år forinden havde købt 44b. Christen Nielsen Kirk udstykkede hededloden som matr. nr. 53b og solgte både 53b og 44b til *Johan Christian Damsgaard* i 1868. Herefter hørte 53b sammen med 44b (se ovenfor) indtil den sidste ejer, *Peder Christian Christensen*, solgte de to lodder til min farfar i 1914.

MATR. NR. 8C

De to sydligste lodder er noget større end de øvrige, meget smalle lodder. Disse to lodder blev ved udskiftningen tildelt to gårdmænd. Den første til *Thomas Michelsen* (1770-1840), som havde gården, der senere fik matr. nr. 8 (omtalt ovenfor under 8e). *Mads Thomsen Dybdahl*, som havde købt gården i 1837, udstykkede 8c i 1838 og solgte lodden til mølleværket i Skyum Mølle, *Boie Christensen*. Herefter hørte den under møllen, indtil *Jens Dybdahl* solgte den til min farfar i 1918. Møllen er nærmere omtalt ovenfor (under 33b).

MATR. NR. 10C

Denne lod – den sydligste – blev ved udskiftningen tildelt gårdmand *Peder Nielsen Krabbe*. Han blev selvejer, da han købte sin gård, den senere matr. nr. 10, af Irup Hovedgård ved købekontrakt af 31.07.1800. Gården, godt 2 td. hartkorn, var beliggende i den sydvestlige del af byen og omfattede en hovedlod vest for bygningen samt den her omhandlede hededlod. Krabbe, også kaldet Peder Niel-

sen Smed, født ca. 1763, død 1840 i Snedsted, solgte gården i 1805 og købte en noget større gård i Årup, Snedsted sogn.

Gården i Skyum blev købt af *Niels Jensen Korsgaard*, og i de følgende år skiftede gården ejer adskillige gange. Korsgaard solgte i 1820 gården til en stedson, *Niels Pedersen Korsgaard*, som i 1827 solgte videre til *Peder Clausen* og selv købte den betydeligt større Tøttrupgård i Hørdum sogn. Clausen solgte i 1830 til *Jens Christian Jensen Yde*, som i 1832 solgte videre til *Jens Peter Jensen*. Han solgte i 1834 til *Christen Hansen*, som udstykkede og solgte den vestlige halvdel af hovedlodden, matr. nr. 10b, hvorefter han solgte den tilbageværende del, matr. nr. 10a, samt Bostenhede-lodden, nu med matr. nr. 10c, til *Niels Henrichsen* i 1847. Niels Henrichsen solgte i 1858 Bostenhede-lodden til husmand *Jens Christensen*. I skødet står der bl.a.: »*Parcelen er bebygget af Kjøberen og er Afhændelsen tilladt ved Indenrigsministeriets Resolution af 20 Juli d. A.*« Jens Christensen solgte i 1865 til *Christian Poulsen Kanstrup*, som solgte i 1869 til *Søren Frandsen*.

Frandsen – den sidste ejer, inden min farfar købte lodden i 1909 – var født 1830 i Øsby sogn, Haderslev amt. Han blev gift i 1856 i Vester Vandet kirke med Ane Kathrine Heede, født 1823 i Hillerslev. Han døde i Koldby i 1915 og blev begravet på Skyum kirkegård.

HUSE PÅ BOSTENHEDE

Der har stået tre huse på Bostenhede. Det første, beliggende på matr. nr. 51b, blev opført 1845 af husmand og murer Niels Christian Clausen. Huset blev brandforsikret, og i brandtaksationsprotokollen kan man læse følgende:

Anno 1845 den 11' December, er af undertegnede Branddirekteur og Taxationsmændene, Tømmermand Christen Jensen og Muurmester Søren Caspersen, begge af Stagstrup, i Overværelse af Sogneforstanderen, Skolelærer Brændgaard, foretaget følgende Taxation til Brandforsikring –

Skyum Sogn og Bye

1313

Et Huus paa Byens Mark, ejes og beboes af Niels Christian Clausen. Huset i øster og vester 7½ Fag 8½ al. dyb, deels Grundmuuret og deels fyrre undertømmer med klinede Vægge, fyrre Overtømmer og Straaetække, indrettet til Stue, Kiøkken og Bryggers samt Loe, Lade, Fæhus og Faarestie – over 3 Fag er Loft og i Huuset fornødne Vinduer og Døre samt en Bielægger Kakkelovn – forsvarlig Skorsten og Bagerovn – Taxeret til n.v. [?] 160 rd Sølv - - Forsvarlig mod Ildsfare og ej tilforn forsikkret.

<i>G.F. Rørbye</i>	<i>Christen Jensen</i>
	<i>Søren Caspersen</i>
Branddirekteur	Taxationsmænd

Huset har været beliggende på samme sted som den nuværende bygning. Huset må være nedrevet og erstattet af en nybygning på et tidspunkt, men hvornår det skete, ved jeg ikke.

Det andet hus var beliggende på matr. nr. 10c, den sydligste lod, opført af Jens Christensen ca. 1858. Den sidste ejer af 10c, Søren Frandsen, solgte til min farfar i 1909. I forbindelse med salget blev der tinglæst et dokument, som gav Søren Frandsen ret til at blive boende vederlagsfrit i huset, så længe han levede – han døde i 1915. Hvornår huset blev nedrevet, ved jeg ikke, men i 1960'erne kunne man stadig se de sidste rester af fundamentet ved diget mod syd.

Det tredje hus var beliggende på matr. nr. 53b. Det er formentlig opført af J.C. Damsgaard mellem 1868 og 1875 og nedrevet efter at Hans Laustsens enke,

Udsnit af målebordsblad fra 1883, hvor man ser de tre huse.

Ane Marie, solgte 44b og 53b til Peder Christian Christensen i 1904. Da P.C. Christensen solgte til min farfar i 1913, hed det i købekontrakten: »Køberen har tiltraadt Besiddelsen af de solgte Jorder, der nu ere ubebyggede [...]«. Så vidt jeg husker, var der ingen spor efter dette hus i 1960'erne.

NAVNET BOSTENHEDE

Navnet må være et gammelt stednavn, knyttet til hedeområdet. Det ældste belæg, jeg har fundet, er i et skøde udstedt af Jens Christensen til møller Lars Vilhelm Yde i Skyum Mølle. Det drejer sig om den lod, som senere fik matr. nr. 51b. Skødet er dateret 18.03.1819 og tinglæst 10.05.1827. Her hedder det: »[...] et mig efter Auctionsskjøde under 2^{den} Juni 1812 tilhørende umatriculerede Hedeskifte omtrent af 1 Td Lands Størrelse og er beliggende i den saakaldte Bostenhede blandt de øvrige Huuslodder i Skyum.« En næsten enslydende formulering findes i det skøde, som Lars Vilhelm Yde udstedte til Mette Lene Christensdatter 20.07.1837.

Stednavnet kan desuden findes enkelte steder i kirkebøgerne; her optræder det nogle gange med stavemåden Borstenhede. Da min far, Johannes Sørensen blev døbt i 1913, blev fødestedet angivet som »Boston Hede«.

I en postadressebog fra 1921 optræder navnet i en rigsdansk form: »Børstenhede Huse, Skyum S., Hørdum«.

Den ældste forekomst, jeg har fundet, er altså fra 1819, men navnet har formentlig været i brug lang tid forinden, måske flere århundreder. Hvis man nærstuderer udskiftningskortet over Skyum sogn, kan man finde en mængde marknavne. Disse marknavne kan genfindes i markbogen, der blev udarbejdet 1682/83 som forberedelse til Chr. V's matrikel. Stednavnet Bostenhede optræder hverken på udskiftningskortet eller i markbogen, men det er netop ikke et marknavn, så det har man ikke fundet anledning til at medtage.

MIN FARFARS OPKØB

Nu må det være på tide at præsentere min farfar. *Jens Peter Sørensen* blev født 22.10.1879 i Kvosted i Tårup

Min farmor og farfar, Margrethe og Jens Peter Sørensen. sogn, Fjends herred, Viborg amt. Han var søn af gdr. Jens Sørensen (født 1845 i Pederstrup sogn, Nørlyng herred) og Pethrea Nielsine Nielsdatter (født 1841 i Hald, Ørslevkloster sogn, Fjends herred).

Jens Peter voksede op i en stor søskendeflok. Jens og Pethrea fik i alt ni børn – fem drenge og fire piger – men én af pigerne døde kun fem dage gammel. Jens Peter var nr. syv i rækken.

Efter endt soldatertid drog Jens Peter nordenfjords og fik tjeneste som forkarl på Irup. Her mødte han kokkepigen Margrethe Frederiksen – og så blev han i Thy.

Min farmor Margrethe var født 23.03.1879 i Villerslev som datter af husmand Jens Jensen Frederiksen Yde (født 1855 i Skjoldborg) og Marie Christensen født 1854 i Hassing).

Margrethe og Jens Peter blev gift 29.05.1903 i Hørdum kirke. De første år boede de i Hørdum, i en kort periode i Villerslev.

Fra 1908 begyndte Jens Peter, som vi har set ovenfor, at opkøbe jordlodderne på Bostenhede. Han startede med at købe 2c, 8e og 59b af Jens Chr. Nielsen. Skødet er dateret 31.07.1908, tinglæst 20.08.1908. Købssummen var 4300 kr., deraf 300 for løsøret. Købssummen blev berigtiget ved, at Jens Peter overtog en pantegæld til kreditforeningen på 1800 kr. Desuden udstedte han et pantebrev på 1900 kr. til sælgeren. De sidste 600 må vel være betalt kontant.

Samtidig købte Jens Peter også 51b. Som jeg tidligere har været inde på, er der en del mystik omkring matr. nr. 51b, som Jens Chr. Nielsen havde købt i

1873, og som nu blev købt af min farfar. Jeg har ikke fundet oplysninger om, at Nielsen skulle have solgt lodden til kommunen, men det var ikke desto mindre sognerådet, der udstedte skødet til Jens Peter. Det er dateret 10.08.1908, tinglæst 20.08. I dette skøde er der ikke nævnt en konkret købesum, kun at »Køberen har berigtiget Vederlaget for Overdragelsen samt taget Ejendommen i Besiddelse« og at »Værdien er 200 kr.«.

Næsten samtidig købte Jens Peter 60c og 61b af Christen Ringgaard. Skødet er dateret 03.08.1908, tinglæst 20.08. Her nævnes ikke nogen købssum, kun at »Køberen har berigtiget Vederlaget for Overdragelsen samt taget Ejendommen i Besiddelse [...] Værdien ansættes til 500 Kr.«.

Hermed havde Jens Peter erhvervet den nordlige halvdel af området, men 33b lå stadig som en smal strimmel mellem de øvrige lodder og tilhørte Skyum Mølle. Det må have givet nogle praktiske problemer. Hvordan det er blevet håndteret, ved jeg ikke. Han kan måske have lejet jorden, men jeg har ikke fun-

det nogen kontrakt.

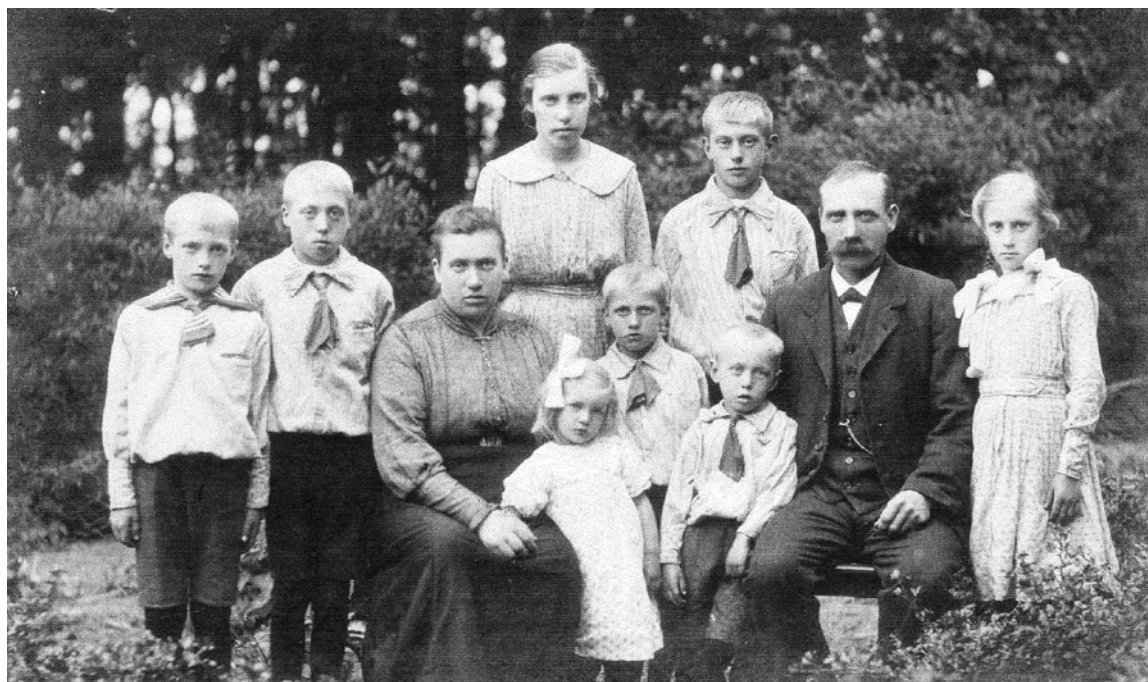
Det næste køb var 10c, den sydligste lod, som blev købt året efter. Skødet er dateret 18.11.1909, tinglæst 25.11. Købssummen var her 1500 kr., som dels blev berigtiget ved, at Jens Peter overtog en pantegæld på 1000 kr., og »dels paa anden Maade«, som der står i skødet. Som tidligere nævnt fik sælgeren Søren Frandsen ret til at blive boende i huset. Værdien af denne ret blev ansat til 150 kr. – de sidste 350 er vel betalt kontant.

I 1913 blev 53b og 44b opkøbt. Der blev indgået en købekontrakt, som er dateret 12.06.1913. Det efterfølgende skøde er dateret 19.01.1914, tinglæst 22.01. Købssummen var 1000 kr., hvoraf 300 blev betalt kontant ved kontraktens indgåelse, mens resten skulle betales til december-terminen samme år.

Næsten samtidig solgte Jens Dybdahl i Skyum Mølle 33b til Jens Peter. Kontrakten er dateret 21.08.1913, skødet er dateret 19.01.1914, tinglæst 22.01. Købssummen var 500 kr., som skulle betales kontant til december-terminen samme år.

Luftfoto af Bostenhede set fra sydøst. Årstallet er ukendt, men jeg tror, det er fra sidst i 40'erne. Skellet, som anes bag bygningerne og slår et knæk, er Trædholm Bæk, der danner sognegrænsen mod Harring. Det Kgl. Biblioteks luftfotosamling.

Margrethe og Jens Peter med børnene. Tidspunktet må være omkring 1918; den yngste, Dagmar, er endnu ikke født.

Det sidste opkøb var 8c. Kontrakten er dateret 06.07.1918, skødet er dateret 21.12.1918, tinglæst 09.01.1919. Købssummen blev aftalt til 600 kr. pr. td. bygsædeland. I forbindelse med udstykningen blev arealet målt til at være 29.370 m² eller 74.541 kvadratalen. Da én tønne bygsædeland er det samme som 10.000 kvadratalen, blev købesummen 4.472 kr. og 46 øre, som blev betalt kontant.

HARRING KÆR

Jeg har tidligere nævnt, at det skøde, som min farfar udstedte til min far i 1944, omfattede 11 matrikelnumre – men faktisk var der et tolvte. Det var en stor overraskelse for mig at erfare, at ejendommen også havde omfattet en jordlod i Harring sogn, matr. nr. 7c Harring Kær. 7c viste sig at være en lille parcel i Harring Kær, som er beliggende 2 km vest for Bostenhede. Fra vejen, som fører forbi Harring kirke, har man en god udsigt over kæret.

Min farfar købte parcellen af gdr. Jens Sørensen, Skyum, i 1923. Skødet er dateret 07.06.1923, tinglæst 19.06. Købssummen var 300 kr.

Parcellen havde oprindeligt hørt til gården med matr. nr. 7, hvis hovedlod lå i den nordøstlige del af sognet. Gården blev i 1842 solgt af Poul Larsen til Peder Christian Eilertsen. Han udstykkede 7c i 1855 og solgte den til en gårdmand i Koldby, Jens C. Vangsgaard. Herefter blev parcellen handlet adskillige gange før min farfars køb. Hvad han brugte lodden til, ved jeg ikke noget om, men af et ældre skøde fremgår det, at den blev udnyttet til tørvegravning. Da Jens Jensen Vangsgaard, søn af førnævnte Jens C. Vangsgaard, i 1906 solgte til Anders Christensen Yde, betingede han sig følgende i skødet: »Sælgeren forbeholder sig Ret til saa længe han og Hustru lever og bliver boende i Koldby at ælte 800 Snese Tørv aarlig og til Brug herved sammen med Køberen at benytte Spreddejorden. Tørvene skulle æltes i den sydlige Halvdel af Mosen.«

Da min far overtog ejendommen i 1943, fulgte parcellen i Harring som nævnt med. Det er ikke lykkedes mig at finde frem til, hvornår den blev solgt, men det er nok sket ret hurtigt derefter. Af tingbogen fremgår, at 7c er udgået af matriklen 11.01.1950.

Det må vel betyde, at den er blevet afhændet senest på dette tidspunkt.

MARGRETHE OG JENS PETER

Margrethe og Jens Peter Sørensen fik i alt ni børn, som alle voksede op og fik efterkommere, så vi børnebørn er en anseelig flok, når vi samles til fætter/kusinefest.

De tre ældste børn blev født inden parret flyttede til Bostenhede. Petra (1903-75) blev født i Hørdum, Jens (1905-84) i Villerslev og Karl (1907-81) i Hørdum. Efter flytningen til Bostenhede fulgte Elisabeth (1909-2001), Marthinus (1911-90), Johannes (min far, 1913-91), Kristian (1914-78), Olga (1916-94). Den yngste, Dagmar, blev født i 1920 og døde i 2014 som den sidste af søskendeflokken.

Jeg kan ikke fortælle så meget om landbrugsdriften i min farfars tid. Når der nu er tale om tidligere hedejord, er der måske nogle, der tror, at det er sandjord. Det er imidlertid ikke tilfældet; der er tale om tung lerjord, som givetvis ikke har været den nemmeste at arbejde med. Jorden har også været delvis vandlidende, men omkring 1938 blev den drænet. Familien er i besiddelse af en dræningsplan, udarbejdet af Hedeselskabet, og i 1938 blev der optaget et grundforbedringslån på 2400 kr. Indtægterne fra landbruget blev suppleret ved, at Jens Peter kørte som mælkekusk for mejeriet i Hørdum i 24 år.

I 1927 døde Margrethe, kun 47 år gammel. Den ældste datter, Petra, vendte hjem og hjalp til med husholdning og børnepasning.

Efter hustruens tidlige død påtog Jens Peter sig en række forskellige tillidshverv. Han sad i bestyrelsen for Skyum Brugsforening og var indvalgt i Skyum-Hørdum sogneråd i en årrække. Han var også medlem af menighedsrådet i en periode.

NÆSTE GENERATION TAGER OVER

Min far Johannes Sørensen blev født 19.02.1913 på Bostenhede og gik syv år i Skyum Nordre Skole. Efter konfirmationen kom han ud at tjene, først hos gdr. Marius Hammer i Skyum. Herefter havde han tjeneste på en lang række større gårde rundt i Thy og en enkelt sæson på herregården Holsteinborg på

Sjælland, men han vendte tilbage til Thy. Mens han tjente på Ginnerupgård i Heltborg mødte han min mor, der tjente samme sted.

Min mor, Laurine Sarinesen, var født 16.01.1920 i Grurup. Hun var datter af en ugift husholderske, Severine Møller Sarinesen; min morfar er ukendt. Laurine voksede op i Grurup, Vestervig og Sønderhå, hvor hun blev konfirmeret.

Johannes og Laurine blev gift nytårsdag 1943 i Sønderhå kirke, og i de første måneder boede de i et hus i Stenbjerg. I høsttiden 1943 flyttede den lille familie ind på Bostenhede, og året efter fik min far skøde på ejendommen. Købssummen var 30.000 kr., som blev berigtiget, dels ved at køberen overtog lån for 17.550 kr., dels ved udstedelse af et pantebrev på 12.450 kr.

Min ældste søster, Esther blev født (1943), mens parret boede i Stenbjerg. Herefter fulgte Erik (1945-89), Aage (1946-2018), Robert (1951-2017), Alice (1952) og endelig undertegnede (1955).

Min farfar blev boende på ejendommen og hjalp til med bedriften. Jens Peter Sørensen døde 27.04.1959 og blev begravet på Skyum kirkegård, hvor hans og Margrethes gravsten stadig kan ses. Jeg var kun 3½, da farfar døde, så jeg har kun få erindringsglimt af en rar, gammel mand.

I begyndelsen af 50'erne blev der tilbygget en ny lade til erstatning for den gamle staklade. I 1956 blev der bygget nyt stuehus; det var min faster Elisabeths

Laurine og Johannes Sørensen med børn, ca. 1960.

Nyere luftfoto, ca. 1956. Der er bygget ny lade, hvor den gamle staklade stod. I forgrunden det nye stuehus, der blev bygget 1956. Haven ser helt nyanlagt ud, så billedet må være taget kort efter byggeriet. Det Kgl. Biblioteks luftfotosamling.

mand, tømrermester Henry Hove, der var bygmester. Farfar blev boende i et kvistværelse i det gamle stuehus, som i øvrigt blev overladt til svin og høns.

I den tid, jeg kan huske, blev ejendommen drevet som et traditionelt landbrug. Jorden var opdelt i otte markstykker. De tre stykker, der lå nord for vejen og bygningerne, blev kaldt »de gamle stykker«; de fem, der lå syd for, blev kaldt »de nye stykker«. Der var tre stykker med byg, ét med havre, tre med græs/kløver og ét med roer (kålربی og enkelte rækker sukkerroer). Jeg er ikke helt sikker på sædskiftet; jeg tror, det var som følger: byg – byg – byg – havre med kløverudlæg – kløver – græs – græs – roer.

Husdyrene omfattede 7-8 malkekøer (røde og sortbrogede) med kvier og kalve, et antal svin, 1-2 får, høns og to jyske heste, som ca. 1960 blev udskiftet med en grå Massey-Ferguson.

Kornhøsten foregik med selvbinder, trukket af hestene og senere traktoren. Høsten står for mig som årets højdepunkt. Det var et eventyr for en bette knæjt at få lov at stå på selvbinderen. Tærskningen foregik med et lejet tærskværk – et stort skrummel,

der larmede og støvede forskrækkeligt. Kun i de sidste par år blev høsten klaret af en maskinstation med mejetærsker.

Det var blevet hårde tider for de små landbrug i 60'erne. Selvom vi børn sådan set aldrig manglede noget, stod det dog klart, at pengene var små. I foråret 1968 var det slut. Mine forældre solgte ejendommen og flyttede til Thisted, og jeg fulgte med. Min far fik forskellige jobs, bl.a. som murerarbejdsmand. Efterhånden fik han nogenlunde fast beskæftigelse som kommunalarbejder. Min mor blev rengøringsassistent og senere hjemmehjælper. Min far døde 01.07.1991, min mor 07.02.2013. De ligger begravet på Vestre kirkegård i Thisted.

Ejgild Sørensen

Født 1955. Tidligere ansat ved DSB. Uddannet bibliotekar og bachelor i historie.